Poštnina plačana v gotovini

Maribor, pondeljek 30. maja 1932

Štev. 120 Leto VI. (XIII.)

Cena 1 Din

MARIBORSKI VEČERNIK „JUTRA"

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13 / Telefon 2440 in 2455
Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri / Velja mesečno prejeman v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglasi po ceniku / Oglase sprejema tudi oglasni oddelek „Jutra" v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

Vprašanje naših koroških bratov

Dolžnosti javnosti, poslancev in parlamenta

Za časa plebiscitne agitacije so avstrijski Nemci obljubljali slovenskemu življu na Koroškem največje ugodnosti, če se odloči za Avstrijo proti Jugoslaviji. **Prav te obljube so mnoge Slovence premotile, da so usodnega 10. oktobra l. 1920. glasovali za nedeljivost Koroške.** Pa tudi še po plebiscitu so bile podane veljavne obljube glede manjšinskih pravic, a v mirovni pogodbi sami so bile te pravice zaščitene še s posebnimi klavzulami. Po vsem tem bi mogli torej pričakovati, da bo koroška deželna in dunajska državna vlada izpolnila svoje obljube, posebno pa še mednarodne obveze. **Namesto tega sta dopustili izgon slovenske inteligence, zatiranje vseh vrst in nasilno naseljevanje protestantovskih nemških kolonistov po slovenskih koroških vaseh. Manjšinskih šol, kakršne so določene v pogodbi, nista dali, naposled pa sta dovolila celo še nesramno blatenje »vendskih« hastardov po dunajskem radiu.**

Vse to so si dovolili tisti odgovorni in neodgovorni ljudje, ki so se z vsemi razpoložljivimi silami zavzemali za manjšinske pravice svojih nemških rojakov v naši državi in trobili v svet laž o zatiranju Nemcev v Sloveniji, **dasi so prav dobro vedeli, da ne postopa noben narod s svojimi narodnimi manjšinami tako liberalno, kakor naš, če so res narodne manjšine in ne le družbe renegatov, produkta nekdanjega prizadevanja monarhije črnega dvoglavega orla.** Zanašali so se pač na našo prizanesljivost, taktnost in uslužnost, in se skoraj tudi niso zmotili. Tako se je zgodilo, da je peščica naših raztresenih Nemcev dobila pravice, **kakršnih ni dobilo preko 100.000 na svoji zemlji poldrugo tisočletje kompaktno naseljenih koroških Slovencev!**

V naši javnosti smo o vsem tem že dolgo molčali. Le kdaj pa kdaj se je kdo mimogrede spomnil nerešenega vprašanja manjšinske zaščite koroških bratov. Sedaj pa bi bil zares že skrajni čas, da bi zadavili vso svojo voljo in avtoriteto in energično storili vse, kar nam je mogoče. V rokah imamo močna in uspešna sredstva. **Vsak trenutek lahko ukinemo vse privilegije, ki jih ima nemška manjšina v naši državi in jih tako dolgo ne obnovimo, dokler Avstrijci ne izpolnijo svojih dolžnosti napram Slovencem na Koroškem.** Če vse drugo ostane brez uspeha, to gotovo ne bo. Samo akcija v časopisju pa za izvedbo tega načrta ne zadostuje, podpreti bi jo morali v prvi vrsti **vsi naši javni kulturni in politični delavci ter narodni poslanci, katerih naloga ni skrbeti le za male tekoče zadeve, ampak tudi za velika vsenarodna vprašanja.** Sedaj imamo parlament, ki ga ne razjedajo strankarske strasti, parlament, ki je izraz enotnega hotenja od severa do juga, **zato bi prav tak parlament bil najsposobnejši za izvedbo intervencije v prilog našim zapuščenim bratom onkraj Pece in Karavank.**

Dolžnost parlamenta pa je tudi, da zasleduje razvoj velikih mednarodnih političnih akcij in ne zamudi ugodnega trenutka, ki lahko napoči. **V londonskih vodilnih listih je bil nedavno objavljen predlog, naj se avstrijsko vprašanje reši na ta način, da se Avstriji dovoli priključitev k Nemčiji.** Po nekaterih znakih sodeč, je to nudi mnenje vodilnih in odločujočih politikov Velike Britanije, in ni izključeno, da bodo o tem danes ali jutri spregovorili tudi v Lozani in Ženevi. Ne verujemo sicer, da bi se »Anschluss« tako kmalu lahko izvedel, **a pripravljeni moramo biti temeljito vsak trenutek na vsako eventualnost.** Če se to zgodi, bo morala spregovoriti svojo besedo tudi Jugoslavija, **zato bi bilo treba pripraviti naše vodilne diplomate, kakor tudi državnike naših zaveznikov na dejstvo, da koroški Slovenci pri plebiscitu l. 1920. niso glasovali za Nemčijo, temveč za Avstrijo in se mora zato njihova nadaljnja usoda rešiti ločeno od ostale Avstrije.** Bodimo torej pozorni in pripravljeni: Tega poslednjega trenutka za rešitev Koroška ne smemo tako zamuditi, kakor smo onega l. 1918.

Napredovanje hitlerjevcev v Avstriji in Nemčiji

OBČINSKE VOLITVE V KREMSU IN STRASSHOFU. DEŽELNE VOLITVE NA OLDENBURŠKEM.

DUNAJ, 30. maja. **Včeraj so bile občinske volitve v Kremsu in Straßhofu, ki so pokazale nagel napredek narodnih socialistov. V Kremsu, kjer so imeli hitlerjevci doslej samo 3 mandate, so jih dobili včeraj 12. Vse ostale stranke so nazadovale. Krščanski socialci so dobili 8 mandatov, izgubili 2; velikonemška stranka je dobila 2, izgubila 4; socialni demokrati so jih dobili 12, izgubili 1; gospodarska stranka pa je dobila le 1 mandat, izgubila pa 2. Ker krščanski socialci in velikonemci nimajo več večine, bo izvoljen za župana najbrže narodni socialist dr. Tangl. V Straßhofu so socialisti sicer ohranili svojih 11 mandatov, narodni socialisti pa so dobili že 4.**

BERLIN, 30. maja. **Pri včerajšnjih volitvah v oldenburški deželni zbor so hitlerjevci zopet napredovali. V mestu Oldenburgu so dobili 12.635 glasov, zadnjič 10.870. Vse druge stranke so nazadovale.**

ČEŠKOSLOVAŠKA POSOJILA.

LONDON, 30. maja. »Daily Mail« poroča, da so londonski finančni krogi vznemirjeni zaradi Češkoslovaške. Kakor se doznava, je Češkoslovaška zaprosila v Franciji za posojilo, izgleda pa, da bo dobila samo polovico potrebne vsote. Zaradi teh vesti je v Londonu padlo češkoslovaško osemodstotno posojilo za 9.5 na 74, posojilo mesta Prage pa za 7.5 na 72.5.

AMERIŠKA POLJEDELSKA ŠOLA V ALBANIJI.

TIRANA, 30. maja. Ameriška družba »Ustanova za bližnji vzhod« bo ustanovila v Albaniji veliko in moderno poljedelsko šolo, katero bo večinoma tudi sama vzdrževala.

NOVA FRANCOSKA VLADA.

PARIZ, 30. maja. Agencija Havas doznava iz okolice Herriota, da bo, če mu bo poverjen mandat, sestavil novo vlado že do 5. junija, tako da bo mogel 7. že stopiti pred parlament.

KOLIKO SO STALE HITLERJEVCE PRUSKE VOLITVE.

BERLIN, 30. maja. Obračun izdatkov narodnih socialistov za volitve v Prusiji je vzbudil med pristaši Hitlerja veliko nezadovoljstvo, posebno med onimi, ki ga denarno podpirajo. Stroški znašajo okoli 200.000 mark (2,700.000 Din). Govori se, da bodo za kritje uvedli narodni socialisti poleg članarine še poseben strankarski davek.

Peklenski stroji v Beogradu

Mož s peklenskim strojem v škatlji — Eksplozija pred Jakšićevo tiskarno — Peklenski stroji v poslopju OUZD in v gimnaziji

BEOGRAD, 30. maja. **V noči od 29. na 30. t. m. sta na oglu ulice Miloša Velikega in Nemanjine ulice prijela neki orožnik in neki sluga neznanca, ki je nosil veliko škatljo iz lepenke. Odpeljala sta ga na policijsko prefekturo, kjer so ugotovili, da je v škatlji peklenski stroj. Aretirani moški je dejal, da je škatljo našel v ulici Miloša Poterca in jo vzel s seboj, da bi pogledal, kaj je v njej.**

Ob 2.30 je silčen peklenski stroj eksplodiral v bližini tiskarne Gjure Jakšića, a skoraj istočasno so našli enako škatljo v novi palači OUZD. Pozneje so našli še četrtega v poslopju druge moške gimnazije v Poincaréjevi ulici. Tudi ta je bil pravočasno odstranjen. Eksplozija ni napravila nobene škode, le zračni pritisk je zdrobil nekaj šip po oknih. Preiskava, ki se energično nadaljuje, dokazuje, da so atentate pripravili isti ljudje, ki so tudi lani pošiljali izza meja v našo državo slične aparate.

BEOGRAD, 30. maja. **Neznanec, ki je bil danes ponoči aretiran pred vojnim ministrstvom, ko je nosil škatljo s peklenskim strojem, zatrjuje, da se piše Jelisije Ljubinković in je doma iz Kumanovega. Mož napravlja vtis bebca in zatrjuje, da o nameravanih atentatih ničesar ne ve. V Beograd je prišel, da bi našel dela in škatljo je le slučajno pobral in odnesel s seboj. Pridržan je bil v zaporu.**

Preprečen prevrat na Španskem

Včeraj so hoteli komunisti izvesti mobilizacijo in prevrat — Izgredi in spopadi — Več oseb ubitih, ranjenih in aretiranih

BARCELONA, 30. maja. **Španski levičarski ekstremisti so nameravali včeraj izvesti prevrat, za kar pa so oblasti še pravočasno izvedele in odredile obsežne varnostne ukrepe. Policija je napravila veliko hišnih preiskav in aretirala celo vrsto nevarnih voditeljev in agitatorjev. Vsa javna poslopja so bila strogo zastražena in pripravljeno je bilo vse vojaštvo. Komunisti so vabili k sodelovanju tudi sindikaliste in jih hoteli mobilizirati.**

Zaradi čuječnosti in energičnih ukrepov oblasti se je namera ponesrečila. Bilo je le nekaj nemirov in spopadov, pri katerih sta bili ubiti dve osebi. Med aretiranimi revolucionarji sta tudi dva francoska in en nemški anarhist.

MADRID, 30. maja. Včerajšnja namera komunistov se je ponesrečila, vendar prihajajo iz vseh mest poročila o nemirih in spopadih. V Valenciji sta bili ubiti dve osebi, 10 pa jih je bilo aretiranih. V Bilbau so ekstremisti zasedli brzojavni in telefonski urad. Morala jih je pregnati meščanska garda. Dvajset oseb je bilo aretiranih. V Madridu je morala policija streljati; ranjena sta tudi dva stražnika. V Barceloni in Sevilli je bilo pri spopadih ranjenih več oseb. Položaj je ponekod zelo napet. Vsa važnejša prometna mesta straži garda in vojska.

Katastrofa francoskega letala

ZNANI LETALEC BULLET MRTEV. TRIJE POTNIKI, REŠENCI S PARNIKA »GEORGE PHILIPPAR« UBITI.

RIM, 30. maja. **Znani francoski letalec Bullet, ki je napravil veliko drznih transkontinentalnih poletov in dosegel celo vrsto svetovnih rekordov, se je pri neki letalski nesreči v bližini mesteca Frosione v srednji Italiji ubil.**

Bullet je odletel na francoskem letalu »FAIRI« iz Brindisija proti Marseilleu. V letalu so bili poleg njega tudi gg. Mourreau in Longe Villard ter Villardova žena, rešenci s ponesrečenega parnika »George Philipparja«. Ker letalo v določenem času ni prispelo v Marsej, je italijanski letalski minister Balbo odredil poizvedovanje, ki je ugotovilo, da se je letalo ponesrečilo. Našli so ga v višini 2000 m na gori Ernici sredi gozda.

Oblasti so odredile vse, da se potniki, ki so bili deloma še živi, rešijo; bilo pa je že prepozno. Bullet in vsi trije pasažirji, ki so se na Indijskem oceanu srečno rešili, so za poškodbami umrli.

RUSIJA IN JAPONSKA.

LONDON, 30. maja. Po vesteh iz Poljske, premešča sovjetska Rusija svoje polke, ki so bili doslej nameščeni v mestih ob turški meji, na mejo Mandžurije. Na drugi strani pa se zatrjuje iz Moskve, da admiral Saito ni nasproten Rusiji in bo njegova vlada storila vse, da se nevarnost spopada odstrani.

LONDON, 30. maja. Kakor poročajo iz Moskve, so prispele japonske predstraže že 80 kilometrov pred rusko mejo. Vzdolž mandžurske meje se opaža živahno gibanje sovjetskih čet, zlasti pri Vladivostoku.

BREZPOSELNOST V FRANCIJI, NEMČIJI IN ANGLIJI.

PARIZ, 30. maja. **Francoska uradna statistika izkazuje padanje števila brezposelnih. Dočim je bilo 30. aprila brez posla 282.013 delavcev, jih je sedaj le 275.125. Tudi v Nemčiji je nekoliko bolje, kakor je bilo, to pa seveda le radi letne sezone. Dne 15. aprila je bilo brez posla še 5,934.000 ljudi, dočim jih je sedaj 5,737.000. Nasprotno pa se položaj v Angliji slabša. Dne 21. marca je bilo tam brez dela 2,567.332 oseb, sedaj pa jih je že 2,652.881. Večino brezposelnih tvorijo rudarji.**

Pri revmatizmu v glavi, ledjih, plečih, živčnih bolečinah v kolkih, usedu (Hexenschuss) se uporablja naravna »Franz **Josefova« voda** z velikim pridom pri vsakdanjem izpiranju prebavnega kanala. Univerzitetne klinike izpričujejo, da je **»Franz Josefova« voda** posebno v srednjih letih in starostni dobi izborno čistilno sredstvo za želodec in črevo. **»Franz Josefova« grenčica** se dobiva pri vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Misli so proste carine

MARTIN LUTHER

Narodni praznik v Lokavcu

Poziv Mariborčanom!

Narodnjaki ob severni meji pripravljajo za nedeljo, 12. junija veliko narodno slavje, na katerem se bo zbralo vse prebivalstvo gornjecmureškega okoliša. Tega dne bo namreč slovesno blagoslovljena obmejna šola v Lokavcu pri Gornjem Cmureku, ki jo je obmejno slovensko prebivalstvo po dolgem, trudapolnem zbiranju težko prisluženega denarja samo postavilo. Da se proslavi ta slovesen čin čim dostojneje, je sklenil krajevni odbor Narodne obrambe v Gornjem Cmureku ob sodelovanju vseh narodnih društev, da povabi na ta dan vse narodno čuteče Mariborčane, ki naj prihite med zveste čuvarje naše vedno ogrožene severne meje.

Dolžnost vsakega zavednega Mariborčana je, da prisostvuje slovesni blagoslovitvi šole v Lokavcu, ki jo je rodila nujna potreba proti tujerodcem onstran meje, ki nikdar ne pozabijo rovariti med našim, težke čase preživljajočim ljudstvom. Žalostno dejstvo je, da pozabljamo na naše brate ob severni meji prav mi, ki bi jih morali najbolj podpirati, ki bi jim morali stati vedno ob strani. Tam preko pa ne pozabljajo svojih »bratov« in žrtvujejo vse, samo da bi pridobili itak že zbegano prebivalstvo na svojo stran.

Narodna obramba poziva zato vse zavedno prebivalstvo Maribora, da se vsaj enkrat spomni svoje svete dolžnosti in pohiti 12. junija v Lokavec, kjer bo sprejeto kot sprejme brat brata. Na razpolago bodo avtobusi. Z ozirom na težke čase, je poskrbljeno, da bodo vsi stroški minimalni. Cena vsej vožnji bo 35 Din. Prijave sprejema tajništvo okrajnega odbora NO v Grajski ulici 5, II. nadstr. vsak dan od 8.—12 in 14.—18. ure, kjer je treba pri prijavi plačati tudi 35 Din za vožnjo. Želimo, da se prijavi čim več Mariborčanov in to pravočasno, da bo odbor vedel, koliko avtobusov mora naročiti. Ostale podrobnosti bodo v časnikih pravočasno objavljene.

*

Slavje Hranilnice Dravske banovine.

V četrtek, 2. junija ob 16. uri bo tukajšnja Hranilnica Dravske banovine na slovesen način otvorila in blagoslovila svojo novo palačo v Slovenski in Gosposki ulici. Obred blagoslovitve bo opravil g. škof dr. Andrej Karlin. Proslava bo internega značaja in samo za povabljene goste.

Iz šolske službe.

V višjo položajno skupino so napredovali učitelji, odnosno učiteljice: Hari Zoltan v Stanjevcih pri Murski Soboti, Marija Rojkova v Ižakovcih, Karel Krenk v Stogovcih pri Ljutomeru in Bogomila Ledinek-Roškarjeva na Teznem.

Službeni list

Dravske banovine objavlja v letošnji 42. številki zakon o srednjih tehniških in moških obrtnih šolah, odredbo o ustavitvi sprejemanja povzetnih pošiljk iz tujine in razne objave banske uprave o pobiranju občinskih trošarin v letošnjem letu.

Slovesna otvoritev »Doma bojevnikov«.

V Beogradu je bil včeraj slovesno otvorjen »Dom bojevnikov«, obenem pa je bil otvorjen tudi kongres Združenja rezervnih častnikov in bojevnikov. Mariborski pododbor zastopajo na kongresu predsednik g. Jakob Perhavec, ter gg. Dominik Lušin, dr. Šalamun in Vladimir Korber.

Občni zbor Kmetijske podružnice.

Kmetijska podružnica za Maribor in okoliš je imela včeraj v učilnici banovinske vinarske šole svoj letni občni zbor, katerega se je udeležilo precejšnje število članov. Iz poročil posameznih funkcijonarjev se odraža težavno stališče kmečkega stanu, ki spričo današnjih razmer komaj diha. Na občnem zboru so bili storjeni tudi sklepi o odpomoči, ki je našim kmetom nujno potrebna. Po občnem zboru pa je imel ravnatelj banovinske vinarske in sadjarske šole g. Priol poučno predavanje o poletnem pokončevanju škodljivcev sadnega drevja.

Proslava praznika socialnega skrbstva

Slovesna otvoritev nove palače in naprav ekspoziture OUZD in razstave o dosedanjem delu — Proslava desetletnice zakona o socialnem zavarovanju delavcev

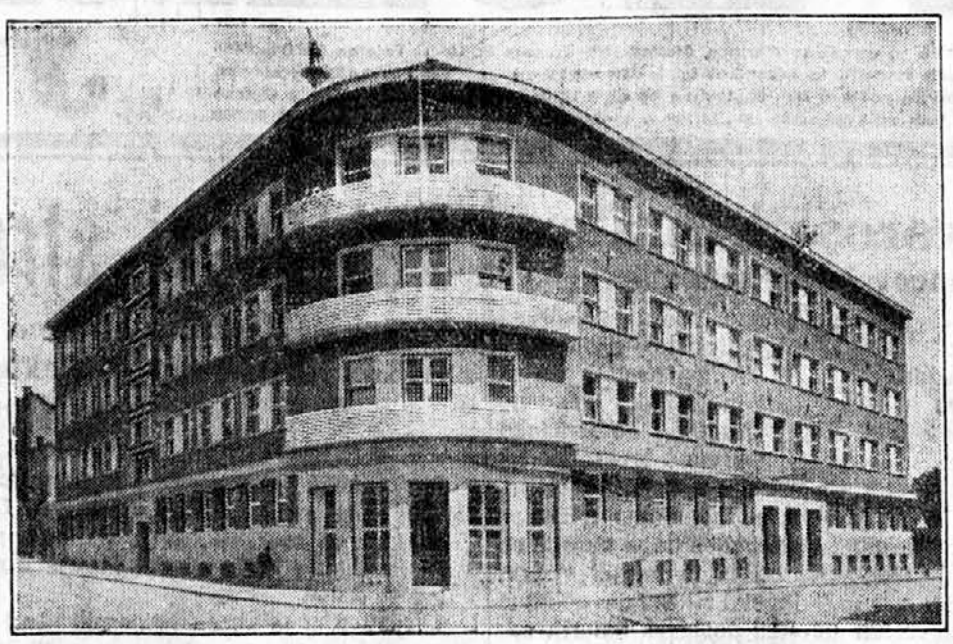

Včeraj je praznovalo naše mesto velik praznik socialnega skrbstva, ki pomenja za Maribor pričetek nove, boljše dobe. Na slovesen način je bila otvorjena in blagoslovljena nova palača ekspoziture Okrožnega urada za zavarovanje delavcev z vsemi velikimi in najmodernejšimi zdravstvenimi in uradnimi napravami. Obenem je bila otvorjena tudi razstava o dosedanjem delu zavoda v Sloveniji in proslavljena prvi desetletnica zakona o socialnem zavarovanju delavcev. Na proslavo so prišli tudi odlični gosti iz Zagreba, Ljubljane in drugod.

Novo palačo v Marijini ulici je kmalu po 9. uri dopoldne otvoril komisar OUZD v Ljubljani g. **Ivan Tavčar,** pozdravil številne navzoče zastopnike oblasti, zavodov, korporacij in druge povabljene goste ter dejal: **»V imenu OUZD otvarjam pomembno svečanost: Dograjena je palača, namenjena svrham socialnega zavarovanja. Postavljen je krasen in večen spomenik ljudske in socialnogospodarske kulture, dom oddolžitve onim, ki s težkim delom svojih rok ustvarjajo življenjske pogoje narodu in državi. Iskreno hvalo izrekam vsem, ki so se udeležili današnji slovesnosti!«** Potem je govoril o pomenu nove naprave, katero je moglo ustvariti samo kolektivno delo, kajti stala je okoli 8 milijonov dinarjev. Dalje se je spomnil desetletnice zakona o socialnem zavarovanju delavcev, uzakonjenega l. 1922. Takrat je moral novi OUZD organizirati v Sloveniji delavstvo in nameščenstvo 25.000 obratov. **Premagal je uspešno vse ovire in pri povprečnem številu 80.000 zavarovancev v desetih letih izplačal okoli 300 milijonov dinarjev na bolniških dajatvah.** Govor je zaključil z besedami: **»Ko otvarjamo to palačo, nimamo druge želje, kakor da se započeto delo nadaljuje. Še več takih domov, kakor je ta, in še mnogo drugega socialnega dela na vse plati, in naš narod bo predstavljal bratsko družino, ki bo imela smisel za vse dobro in za novo, boljšo človeško družbo. In ko mislimo na bodočnost našega naroda, se spomnimo našega velikega** vladarja **in mu zakličimo: Živel naš kralj Aleksander I.«**

Navzoči so se z navdušenjem odzvali pozivu ter nato prav tako odobravajoč sprejeli predlog, da se odpošlje vladarju vdanostna brzojavka, ministru za socijalno politiko in narodno zdravje g. **Ivanu Puclju** ter ministru za trgovino in industrijo g. **dr. Albertu Kramerju** pa pozdravni brzojav. Obširen referat je podal nato ravnatelj OUZD g. **dr. Jože Bohinjec.** Dejal je med drugim: **»To poslopje, katero danes otvarjamo, spada k zdravstvenim ustanovam delavskega zavarovanja. V tem dejstvu je označena važnost poslopja: pojačane so zavarovalne dajatve v intenzivni in ekstenzivni smeri.«** Nadalje je govoril o gospodarski strani institucije in poslopja, ki mora donašati zavarovalno-matematično obrestovanje investiranih rent in izračunano amortizacijo. Zato je vsak kamen v poslopju svet, ker predstavlja vsoto, katera je po zakonu namenjena v realizacijo zavarovalnih pravic onih, kateri so radi obratnih nezgod postali popolnoma ali delno nesposobni za delo in v realizacijo pravic onih, ki so radi nezgode pri delu izgubili očeta ali moža. V drugi smeri je pa v poslopju podana varnost zavarovalnih dajatev s tem, ker pomenjajo naprave v njem ekonomizacijo in izpopolnitev zdravljenja zavarovancev v svrho najhitrejše in najpopolnejše zopetne dosege sposobnosti za delo. Dalje je govoril o raznih podrobnostih, primerjal zasebno zavarovanje z javnim in naglašal socialne funkcije zavarovanja. Socialno zavarovanje mora izpolnjevati dva osnovna pogoja: da je z ozirom na slabo gospodarsko stanje zavarovancev poceni in drugič, da zaščiti kvantitativno in kvalitativno kar najbolj vse ogrožene socialne interese, ki slone na delazmožnosti zavarovanca. Dalje je podrobno govoril o novi palači in njenih napravah, o prispevnih tarifah, o zdravstvenih ustanovah, o izdatkih, reformi in bodočem razvoju. Ob koncu se je pa zahvalil vsem, ki so kakorkoli dopomogli do gradnje in opreme te palače.

Za tem je pozdravil slavnost predsednik ravnateljstva centrale v Zagrebu g. **Vilim. Haramina,** izražajoč čestitke Mariboru, da je dobil tako impozantno in koristno institucijo. V imenu gospoda bana je izrazil čestitke načelnik zdravstvenega oddelka banovinske uprave g. **dr. Ernest Majer;** v imenu mestne občine in odsotnega župana g. dr. Lipolda podžupan g. **Rudolf Golouh;** za Delavsko zbornico njen predsednik g. **Melhior Čobal;** za zbornico za TOI in mariborsko gospodarsko predstavništvo narodni poslanec ravnatelj g. **Anton Krejči,** naglašajoč potrebo po poenostavljenju osrednje uprave; za SUZOR v Zagrebu generalni ravnatelj g. **Milan Glaser;** za Pokojninski zavod pa g. **dr. Sagadin.**

Navzoči minister v p. g. **dr. Vekoslav Kukovec,** ki je kot bivši minister za socialno politiko zakon o zavarovanju delavcev izdal, je orisal historiat nastanka in izvedbe zakona. Dejal je, da ga je zakonodaja za zaščito delavstva zanimala že kot dijaka v Mariboru in na Dunaju, kjer je posvetil temu studiju več pozornosti ko vsemu drugemu. **»Ko sem postal minister za socialno politiko«,** je nadaljeval, **»sem k sreči našel v ministrstvu celo vrsto izvrstnih strokovnjakov, ki so popolnoma obvladali praktično stran vprašanja.«** Delo ni bilo lahko, ker je bilo tedaj v vsaki pokrajini zavarovanje drugačno, v Srbiji ga pa sploh ni bilo. Za podlago je služil hrvaški zakon, ki se je izpopolnjen uporabil kot uredba za vso državo. **»Ko je s sprejetjem vidovdanske ustave pretila nevarnost, da bo uredba razveljavljena, sem storil vse, da se spremeni v zakon, kar se je po dolgi borbi tudi zgodilo. Pri razmišljanju, ali naj bo zavarovanje državno ali avtonomno, sem se odločil za drugo, in dosegel tudi to, da je prišla centrala v Zagreb. Uspehi, ki so se pokazali v teh 10 letih, kažejo, da smo na storjeno delo lahko ponosni in upravičeno praznujemo desetletnico.«**

Komisar g. **Tavčar** je prečital še pismene in brzojavne pozdrave gg. **dr. Lipolda, dr. Plessa, dr. Kreka** in dentista **Hopeja** ter nato pozval delegate in goste k blagoslovitvi. Blagoslovitev je ob številni asistenci opravil škof g. **dr. Andrej Karlin** v veži pritličja.

Sledil je ogled razstave in naprav. Razstava, nameščena v III. nadstropju, kaže nazorno s slikami, grafičnimi razpredelnicami, zemljevidi itd. vse delo socialnega zavarovanja, ki je bilo v teh 10 letih storjeno v Sloveniji.

V podpritličju palače so čistilno kopališče, fizikalno zdravilišče, centralna kurjava, pralnica in likalnica; v pritličju ambulatoriji; v I. nadstropju uradni prostori ekspoziture, v II. zobozdravniški oddelek in nekateri ambulatoriji; v III. pa sobe za prenočevanje bolnikov z dnevno in jedilno sobo. Naprave so delegatom in gostom razkazali ravnatelj g. **dr. Bohinjec** in zdravniki posameznih oddelkov. **S tem je bila nova palača izročena svojemu namenu in lepa ter pomembna slavnost, ki pričenja v Mariboru novo dobo v socialnem skrbstvu, dostojno zaključena.**

Zobozdravnik dr. Žgur
ordinira od 1. junija od pol 11. do pol 13. ure in od 15. do 18. ure v Mariboru, Meljska cesta 2/II, telefon 2707.

Prijave za tečaj za reševanje pri nezgodah v vodi,
ki ga bo priredil Rdeči križ v Mariboru v prvi polovici meseca junija, se sprejemajo samo še do 2. junija pismeno ali ustmeno pri okrajnem sanitetnem referentu g. dr. Zorjanu na okrajnem glavarstvu, soba 21, v času od 10. do 12. ali pa v Maistrovi ulici štev. 5 od 14. do 16. ure.

Enodnevni tečaj za zeleno precepljanje šmarnice
in za poletna dela v vinogradu bo v soboto 11. junija t. l. na banovinski vinarski in sadjarski šoli v Mariboru. Pouk bo teoretičen in praktičen ter bo trajal od 8.—12. in od 14.—18. ure. Potrebnim, ki to dokažejo z uradnim potrdilom pristojne občine, se bodo dali brezplačno cepilni noži in gumijevi trakci.

Nezgode.

V Limbušu je včeraj popoldne v neki gostilni krvavo obračunalo s svojim nezvestim fantom neko mlado dekle. Seglo je po nožu in prizadalo fantu tako hude poškodbe na glavi, da so ga morali z rešilnim avtom prepeljati v bolnišnico. V gramozni jami v Radvanju se je ponesrečil v soboto dopoldne delavec Gregor Močnik. Padel je po strmini in si zlomil desno roko. Na Slomškovem trgu pa se je zgrudila radi oslabelosti delavka Katarina Licijeva in obležala nezavestna. Tudi njo so z rešilnim avtom spravili v bolnišnico.

Zasačen tat koles.

Orožniki so pri Sv. Lovrencu na Pohorju izsledili nekega Ivana R., ki so ga že delj časa sumili, da je nevaren tat koles. Pri njem so ob aretaciji našli moško kolo, katero je pred dnevi ukradel iz veže tukajšnje bolnišnice. Orožniki so Ivanu R. kolo zaplenili, njega pa oddali v zapore tukajšnjega sodišča.

Policijska kronika.

Včeraj je imela policija posla povečini z razgrajači in pijanci. Aretirala je sedem takih stricev, ki se radi nalezejo nevarne kapljice, potem pa rjovejo in tulijo po ulicah. Vseh sedem so vtaknili čez noč v policijski zapor, kjer se jim navadno ohladi prevroča kri. Aretirana je bila tudi neka Marička radi tajne prostitucije in neka Lenčka radi prevare. Delavec v delavnicah državnih železnic Ivan Korošec je pa javil, da mu je bilo med delom ukradeno kolo znamke »Diamant«, vredno 1500 Din. Trgovskemu potniku Francu Vogrinu je nekdo, ko je za hip stopil v neko kavarno, ukradel aktovko s koletsa, katero je pustil pred vrati. Na policiji se je zglasil tudi Friderik Jamiš in prijavil, da mu je nekdo izmaknil z hladilnika njegovega avtomobila bronast kipec, vreden 650 Din. Delavki Julijani Kresnikovi pa je včeraj popoldne na pretkan način odvzel neki Andrej denarnico s 400 dinarji. Kresnikova je tatvino še pravočasno opazila in naznanila Andreja policiji. Andrej je bil aretiran in oddan sodišču.

Celjsko gledališče

REPERTOAR.

Četrtek, 2. junija ob 20. uri: »Spreobrnitev Ferdinanda Pištore«. Gostovanje mariborskega gledališča.

Mariborsko gledališče gostuje po daljšem času v Celju v četrtek 2. junija. Uprizorilo bo Langerjevo komedijo »Spreobrnitev Ferdinanda Pištore«. Komedija je v Mariboru silno ugajala. Režira g. J. Kovič, poleg njega pa sodelujejo še dame Zakrajškova, Kraljeva, Starčeva, Savinova, Založnikova ter gg. P. Kovič, Gorinšek, Furijan, Blaž, Tovornik in Harastovič. Rezervirajte si vstopnice!

Občni zbor Mariborskega slovenskega ženskega društva

s predavanjem ge. M. Rozmanove o poklicnih posvetovalnicah, bo drevi ob 20. uri v mali dvorani Narodnega doma. Vabljen je vsakdo, ki ga zanima delo našega društva, članice pa prosimo za čim večjo udeležbo.

Letovanje naraščaja Rdečega križa.

Kakor vsako leto, odpošlje »Podmladek« (naraščaj) društva Rdečega križa tudi letos dečke v Kaštel Lukšič pri Splitu, deklice pa v Bakarac. Izbira otrok je izključno v rokah zdravnikov in se bo izvršila po razglasu socijalno-političnega oddelka mestnega načelstva. »Podmladek« (naraščaj) društva Rdečega križa ima letos iz svojih sredstev na razpolago le izkupiček tombole, 16.000 dinarjev, ker ni prejel nikakršnih drugih podpor. Zaradi negotovosti prireditve, kakor tudi zaradi visokega datuma in denarnega pomanjkanja ni bil letošnji uspeh tombole posebno zadovoljiv. Starši se torej naprošajo, naj nikar ne vlagajo posebnih prošenj za sprejem, ker se bo oziralo v prvi vrsti le na one, ki jih bo zdravnik priporočal, pa ne bodo sprejeti iz sredstev mestne občine. V kolonijo pa se seveda sprejmejo tudi taki, ki plačajo celotno oskrbnino. Take prijave sprejema »Podmladek« (naraščaj) društva Rdečega križa.

Sokolstvo

Zimsko delo guštanjskega Sokola.

Med koroškimi Sokolskimi društvi je guštanjsko razmeroma majhno, zato pa zelo agilno. Z velikim trudom si je lani postavilo lasten dom, ki je postal središče vsega telovadnega, prosvetnega in družabnega dela. Dramski odsek je v zimskem času odigral sledeče igre: »Mogočni prstan«, »Vražjo misel«, »Kamelo skozi uho šivanke«, »Brezposelnega pevca« in »Charlejevo teto«. Prvi dve sta se igrali dvakrat. Igre je režiral br. Kerševan, ki je imel srečo tako pri izberi del kakor tudi pri razdelitvi vlog. Posebno zadnja prireditev, komedija »Charlejeva teta« je sijajno uspela. Izkazali so se vsi in bili zato deležni popolnega priznanja. Škoda le, da se seli naš režiser br. Kerševan z družino vred na svoje novo službeno mesto v Celje. V Guštanju ga bomo težko pogrešali.

Sport

Nogometne tekme

ISSK Maribor rezerva:SK Svoboda I 8:0 (2:0).

V tekmovanju za prvenstvo mariborskega II. razreda je včeraj dopoldne rezerva ISSK Maribora gladko odpravila prvo moštvo SK Svobode z 8:0. Rezultat, ki ga je dosegel ISSK Maribor, je najboljši, ki ga je sploh kakšno moštvo doseglo v drugem razredu. Prvo moštvo Rapida je porazilo Svobodo le s 6:0! »Maribor« je predvajal lepo kombinacijsko igro in zasluženo zmagal. Najbolj je ugajala napadalna vrsta, v kateri sta igrala Bertoncelj II in Konič, ki sta s svojo premišljeno igro spravila v moštvo sistem. Krilska vrsta in ožja obramba sicer še nista na višini. Mladi igralci so igrali z vidno požrtvovalnostjo, vendar so pa glede znanja še daleč od svojih kolegov prvega moštva.

Svoboda je predvajala svojo običajno igro in se je mnogo trudila, da pa ni dosegla nobenih vidnih uspehov, je v glavnem kriva nesmiselna igra napadalne vrste. V drugi polovici so imeli Svobodaši nekaj lepih zrelih šans, ki jih pa niso znali izkoristiti. Najboljši mož je bil vratar Almer, ki je v lepem stilu rešil marsikatero kočljivo situacijo. Tekma je bila vseskozi zelo živahna in včasih tudi ostra. Nekateri igralci so se tako daleč spozabili, da so startali na moža, namesto na žogo, kar moramo odločno grajati. Precejšnjo krivdo ima sodnik g. Mohorko, ki je tekmo preveč ležerno sodil.

Stanje prvenstvene tabele mariborskega II. razreda je po včerajšnji tekmi naslednje:

SK Rapid	6	6	0	0	37: 4	12
SK Železničar rez.	7	3	2	2	19:25	8
ISSK Maribor rez.	7	3	1	3	19:20	7
SK Svoboda I	7	3	0	4	14:26	6
SK Mura	7	1	1	5	9:23	3

SK Varaždin:SK Rapid 2:0 (2:0).

Na Rapidovem igrišču sta se včeraj popoldne srečala v prijateljski tekmi SK Varaždin in SK Rapid. Tekma ni bila na posebni višini. SK Varaždin je predvajal bolj primitivno igro, brez vsakih tehniških fines. Lepih kombinacijskih potez ni bilo. Edino, kar bi bilo eventuelno mogoče pohvaliti, je dober, toda včasih preoster start.

Domačini so predvajali jako nekoristno igro. Dodajanje žoge je bilo slabo in nervozno. Videlo se je, da manjka sigurnost in zato je trpela skupnost. Napadalna vrsta se nikakor ni razumela in je le včasih našla medsebojni kontakt, katerega plod so bile tudi nekatere kombinacijske poteze. Krilska vrsta je bila najslabša formacija. Ožja obramba je bila nesigurna, vendar pa še najboljši del moštva. Po poteku igre bi bil moral biti SK Rapid zmagovalec, saj so bili domačini precejšnji del igre v očividni premoči in so tudi v tehničnem oziru znatno nadkriljevali goste.

Sodil je g. dr. Planinšek.

Tekmovanje za teniško državno prvenstvo

Tekmovanje za državno prvenstvo dam se je včeraj nadaljevalo na teniških igriščih ISSK Maribora. Srečala sta se ISSK Maribor in SK Rapid. Zaradi nenadnega naliva pa je bilo tekmovanje pri stanju 2:2 prekinjeno in se drevi ob 18. uri nadaljuje na igrišču ISSK Maribora.

Eksemplarnička kazen Haška.

Kakor znano, bi morala na minulem medmestnem teniškem mednarodnem turnirju v Mariboru sodelovati tudi reprezentanca mesta Zagreba. Zadnji trenutek pa je Zagreb brzojavno odpovedal, ker je Hašk onemogočil svojim članom sodelovanje v reprezentanci. Maribor je proti takemu postopanju protestiral pri Jugosl. teniški zvezi, ki je Hašk zasluženo kaznovala s 6mesečno prepovedjo igranja, ki velja za klub in tudi za vse članstvo.

SK Železničar, lahkoatletska sekcija.

V torek, dne 31. t. m. bo v restavraciji Volgruber (Frankopanova cesta) ob 19. uri važen članski sestanek radi tekmovanja moštva v državnem prvenstvu. Sestanka naj se sigurno udeleže ti-le atleti: Venuti, Stonej, Rak, Gradišnik, Starešina, Vertnik, Zupan, Strahalm, Herič, Podpečan, Straub, Novak, Nušič, Cinoti, Senčarski, Kralj, Arko, Mario, Kovač, Kovačič, Korošec, Celhar, Zižor, Zbej, Wagner, Lozej in Turk. Načelnik.

Konjske dirke na Teznem

Konjske dirke na Teznem.

Kljub skrajno slabemu vremenu je bil včeraj popoldne na tezenskem dirkališču drugi del spomladanskega derbymitinga. Zelo slab teren je dirke sicer nekoliko oviral, vendar so potekle brezhibno. Dirkam je prisostvovalo z ozirom na slabo vreme lepo število občinstva.

Rezultati so bili naslednji:

I. Dirka Maribor. Heat vožnja za 3 do 12letne jugoslovanske konje. Proga 1600 m. Nagrade Mariborskega kasaškega društva, in sicer 1250.—, 625.—, 375.— in 250.— Din. 1. **Bandi** (Gvido Högenwarth) 1.46, 2. **Otero** (Kobilarna Turnišče) 1.49, 3. **Amerikanska** (Matija Vrečko) 1.53, 4. **La Fliche** 1.48.

II. Dirka Dravske banovine. Za 4 do 12letne konje vseh krajev. Proga 2600 m. Nagrade Mariborskega kasaškega društva, in sicer 1500.—, 750.—, 450.— in 300.— Din. Zmagovalec je sprejel tudi častno nagrado, darilo tvrdke Ilger, Maribor. 1. **Saperlot** (Franc Filipič) 1.45; 2. **Amerikanska** (Matija Vrečko) 1.54.2; 3. **Egon** (Jožef Slavič) 1.58.5; 4. **Drago** (Rihard Vreg) 2.00.5.

III. Dirka Maribor, druga vožnja: 1. **Bandi** 1.46; 2. **Otero** 1.48.7; 3. **Ocoli** (Karl Weitzl) 2.01.2; 4. **Krista** (Franc Šegula) 2.03.7.

IV. Jugoslovanski kasaški derby. Za 4letne, v kraljevini Jugoslaviji leta 1928 rojene in odgojene konje, ki še niso zmagali v tujini. Proga 3200 m. Državna nagrada centrale jugoslovanskih kasaških društev, in sicer 10.000.—, 3500.—, 2000.—, 1500.—, 1000.— in 2000.— Din odgojitelju zmagovalca. 1. **Samers** (Karl Weitzl, Maribor) 1.52; 2. **Nina** (Alojz Slavič) 1.54.2; 3. **Baja** (Franc Filipič) 2.01.7; 4. **Dalila** (Kobilarna Turnišče) 2.03.7. Zmagovalec je dobil tudi lepo častno nagrado, darilo Mariborskega kasaškega društva.

V. Dirka Cven. 3 tekmovalci. Dvovprežna amaterska vožnja za 4letne in starejše konje vseh krajev. Proga 3000 m. Nagrade Mariborskega kasaškega društva, in sicer 3000.—, 1500.—, 750.—, 450.— in 300.— Din. 1. **La Fliche-Saperlot** (Franc Filipič) 1.55.7; 2. **Egon-Nina** (Jožef Slavič) 2.10.8; 3. **Proboj-Rujan** (Jul. Novak) 2.24. Zmagovalec je prejel tudi častno nagrado tvrdke Kneser, Maribor.

VI. Tolažilni handikap. Za 3 do 12letne jugoslovanske konje, ki so na dirki 26. maja t. l. najmanj enkrat enovprežno dirkali. Proga 2100 m. Nagrade Mariborskega kasaškega društva, in sicer 1000.—, 500.—, 300.— in 200.— Din. 1. **Doucette** (Kobilarna Turnišče) 1.50.2; 2. **Jutro** (Fric Skoberne) 1.55.5; 3. **Gospodar** (Vincenc Pirš) 1.51.5; 4. **Stella** (Mirko Šumak) 1.56.7.

Kulturni pregled

France Vodnik: **Borivec z Bogom.** Pravkar smo jo prejeli. Izgleda kakor album: lepi verzi, lep papir, lepa oprema, v vsem lepa knjiga, na znotraj in zunaj poetična. Na 38 straneh je izlil tu mlad človek svojo dušo, ko je iskala in našla svojega Boga. Borivec z Bogom! Ali ni to pravzaprav pregrešna beseda? Ali se more in sme sploh človek boriti z Bogom? Saj začetek in konec vse resnice je le ta: da živimo vsi od milosti božje. In res je, da so mnogi veliki duhovi našli svojo pot k Bogu, mnogi veliki duhovi pa je niso našli nikoli. Je pač tako njegova volja: enim se razodene, drugim pa ne. In nekomu treba veliko časa in truda, da Ga najde, nekomu pa vsega tega ni treba: ker nosi Boga a priori v sebi s svojo živo vero. Goethe se ni toliko boril z Bogom kakor naš France Vodnik; Goetheju je prišlo spoznanje enostavno, ko je zapisal verze: Gottes ist der Orient — Gottes ist der Occident — Und im Schatten seiner Hände — Ruhet jegliches Gelände. To je enostavno, Vodnikov kompleks je težji: ... jaz človek sem, a Ti si Bog... tajni sva, neodgonetljivi zagonetki dve: drug drugemu sva muka lahko, drug drugemu sva radost lahko... Ko bo Vodnik starejši, mu bo tudi spoznanje veliko lažje, in to je tolažljivo zanj kakor za nas. Ker moramo le reči: dober fant je to, in ni kriv, če kri tako težko polje po njegovih žilah. Njegova knjiga pa nam je dala mnogo užitka. In bo marsikakega dvomljivca in omahljivca zgrabila in okrepila. In zadovoljila tistega, ki veruje. — O tej knjigi še spregovorimo. Zaenkrat jo le priporočamo vsem prijateljem lepe poezije.

Solnčne in senčne strani črnega kontinenta

RUDNIKI IN PLANTAŽE. — KOBILICE, MOSKITI IN MUHE CECE.

Dvainpetdeset odstotkov vsega zlata na svetu daje črni kontinent Afrika, a od tam pride tudi petindevetdeset odstotkov vseh dijamantov. Dijamanti so bili prav za prav tista čarovna sila, ki so Afriko odprli modernemu prometu. Iskati so jih pričeli l. 1871; takrat je bil odkrit Kimberleyev rudnik. Farmerji, ki so bili dotlej lastniki zemlje, so jo prodali za smešno nizke cene, saj pa tudi niso vedeli, kakšne dragocene zaklade krije v sebi. Pozneje je stala milijone. Rudniki dijamantov v Namaqualandu, ki so bili odkriti šele pred štirimi leti, so dali drage kamne, ki so vredni ogromne milijone. Največji rudnik pa je še vedno Premier Mine pri Pretoriji. Če se ozremo z roba ogromne jame v globino, se nam zdijo v njej zaposleni delavci kakor majhne mravlje. Trideset let je bilo treba kopati, vrtati in razstreljevati, da je nastala ta največja umetna jama na svetu. V petdesetih letih so našli za pet milijard dragih kamnov.

Pa tudi afriški rudniki zlata so tako bogati, kakor skoraj nobeni drugi na vsem vesoljnem svetu. Toda Afrika ima poleg dijamantov in zlata tudi še druge zaklade neprecenljive vrednosti, ki ji bodo omogočili še lepšo in bogatejšo bodočnost. To so posebno ogromni rudniki bakra v Rodeziji in na Madagaskarju, ki bodo postali nevarna konkurenca za Ameriko. Mimo tega so odkrili v Griqualandu ogromne plasti mangana, ki dajejo sedaj, ko jih veže z obalo železnica, vsak teden deset ton rude. Dosedanjega ruskega monopola je konec. V Transwaalu pa čakajo na izkoriščanje rudniki najdražje kovine na svetu — platina.

Drugi zakladi južne Afrike so plantaže. Kenya je zelo prikladna za pridelovanje prvovrstne kave, a v Rodeziji uspevajo najboljše vrste tobaka. Afriške plantaže dajejo ogromne množine kakava, v Transwaalu zore oranže, ki jih cenijo tudi v Evropi, in tam, kjer so bile še nedavno puščave, so zdaj po ureditvi umetnega namakanja bogati nasadi bombaža.

Vse pa v Afriki ni tako solnčno, ker cej je tudi senc. Neznosno zlo so kobilice, ki preplavljajo v ogromnih jatah plodne nasade in jih uničujejo. Kjer se pojavijo, je letina popolnoma uničena; nobena sila je več ne reši. Lani je izdala pokrajina Kenya milijone za pobijanje kobilic, uspeh pa je bil le malenkosten. V Egiptu vzdržujejo posebno vojsko, ki uničuje kobilici z ognjem in peskom. Še neznosnejše zlo so moskiti, ki prenašajo bacile malarije in rumene mrzlice. Proti rumeni mrzlici doslej ni bilo uspešnega zdravila; skoraj vsi bolniki so morali umreti. Šele nedavno je bil odkrit serum, ki premaga tudi to neprijetno in nevarno bolezen, in morda napoči v kratkem čas, ko jo bo znanost popolnoma zatrla.

Enako zlo kakor kobilice in moskiti, je muha cece, ki pa živi le v osrednjem delu južne Afrike nad Rodezijo. Cece prenaša bacile strašne spalne bolezni, ki se je vsi tamkajšnji prebivalci najbolj boje. Cele pokrajine, ki bi lahko preživljale milijone ljudi, so zaradi tega mrčesa neobljudene. Živinoreja je tam nemogoča, dočim se po južni Afriki in Madagaskarju, kjer muhe cece ni, pasejo milijoni goved in konj. Ves boj proti nevarni muhi je bil doslej skoraj brez vsakega uspeha. Znanstveniki imajo še obilo dela. Če iznajdejo sredstva, ki bi pokončala kobilice, moskite in muhe cece, podarijo človeštvu ogromne pokrajine za novo naselitev. Prostora je v Afriki še za milijone in milijone ljudi.

Naočniki za radovedne ženske.

VOHUNI

10

Zastražene meje

»Ker obstoji vojno stanje med nami in cesarjem Nemčije...«

Tako se je pričela, če se prav spominjam, proklamacija, ki je bila prve dni avgusta meseca 1914 nalepljena na zidovih vsakega mesta in vsake vasi po vsej Angliji. S tem je postalo vprašanje vohunstva zopet važno.

Mlajši ljudje, ki so dorasli šele med vojno, nimajo pojma, s kakšno lahkoto in kako svobodo smo pred to usodepolno vojno potovali v inozemstvo. Ako danes potujete v inozemstvo, smatrate za popolnoma naravno, da morate pri prestopu meje pokazati potne listine obmejnim uradnikom. Mnoge države celo zahtevajo, da so potni listi vidirani, šele potem dovolijo tujcu vstop v državo.

V dobrih starih časih pa ste lahko popotovali po vseh državah Evrope, razen Rusije in Turčije, ne da bi vam bilo izkazati se s kakršnimikoli dokumenti potreba. Prišli in odšli ste, kakor se vam je zljubilo in nikogar ni bilo, ki bi vam branil vstop v tujo državo.

Te razmere so naravno lajšale vohunu delovanje. Če ni vzbudil nobenega suma, preden se je podal na svojo misijo, je lahko brez nadlegovanja prišel v državo, v kateri je hotel delovati.

Njegovo prtljago so, kakor vsem drugim potnikom, pregledali carinski uradniki, sam pa je že poskrbel, da ni vsebovala nič sumljivega. Če je poverjeno mu nalogo končal, je pravtako neopaženo izginil, kot je bil prišel.

Sedaj, z izbruhom vojne, pa se je na mah vse izpremenilo; potovanje je za vohuna postalo sila težavno. Da je lahko zapustil domovino, je moral imeti dovoljenje oblasti; da pa je prišel v drugo državo, je moral imeti potni list, katerega pa je dobil šele po ureditvi neskončnih formalnosti. Imeti je moral priporočila ter dokazati nujnost razlogov, zakaj potuje v dotično državo.

Vohunu so oblasti priskrbele potvorjene potne liste. Ampak četudi so bile vse listine v redu, so vsakega zadržali na meji. Včasih je bil zadržan po več dni, kar je bilo za stavljeno mu nalogo naravnost pogubno. Vsi potniki, ki so potovali na primer iz Avstrije v Švico, so bili zadržani na obmejni postaji Feldkirch. Tam so se morali nastaniti v edinem hotelu, ki ga je imelo mesto, in čakati, dokler ni prišlo dovoljenje z Dunaja. Vsak dan so prišli obmejni uradniki s seznamom vseh oseb, ki so hotele potovati dalje, v hotel. Mnogi so morali čakati po teden dni ali pa še več, čeprav niso bili prav nič na sumu.

Vsi ti ljudje so dobili vizum svoje države, da smejo prekoračiti mejo. Večinoma so bili to Avstrijci, ki so šli po trgovskih opravkih v Švico, ali pa Švicarji, ki so se vračali domov. Če pa je bil med njimi kak vohun, ki ga avstrijske oblasti niso bile izsledile, potem so njegove vesti zaradi dolgega postanka na meji že izgubile vsako vrednost. V vojni se položaj spreminja tako naglo, da izgube vesti vohunov zelo hitro svojo vrednost. Če dobi na primer kak vohun v roke vesti o večjem premikanju čet, so njegova prizadevanja večinoma le potrata časa in denarja, če teh vesti ne more takoj oddati svojim vojaškim predpostavljenim, ki potem pravočasno spremenijo postojanke svojih čet.

To počasno in birokratsko uradovanje na mejah je bilo torej zelo učinkovito. Nedolžni je trpel skupno s krivcem. Toda s stališča protivohunov je bilo mnogo bolje, da je na stotine potnikov izgubilo na času in denarju, kakor pa da je kak vohun šel preko meje z dragocenimi sporočili. To načelo so izvajali tako brezobzirno, da so vse vojujoče države, ki so mejile na Švico (glavni stan vsega vohunstva), v zadnjih vojnih letih enostavno zaprle svoje meje, ako so čete svoje postojanke spremenile v večjem obsegu. Mislili so, da ostane kljub strogi obmejni kontroli ta ali oni vohun neizsleden. Če so tedaj meje zaprli, tako da ni mogel nihče iz države ne v njo, so v kritičnih dneh skoraj popolnoma preprečili prenašanje vesti preko meje. Če je pri tem trpela trgovina lastne ali pa kakšne tuje države, je bilo to vladam zelo žal, toda spremeniti tega niso mogle. To so pač neizogibne posledice vojne.

Razgovor s škorpijonarji

Posebnost planinskega žegnanja. — Ljudska medicina na Kobanskem. — Kupčije nekdaj in danes. — Lov na škorpijone.

Zlato binkoštno solnce je radostno obsevalo planinske romarje in izletnike kobanskega Sv. Duha. Vesel živ-žav se je razvil ob stojnicah in tam zgoraj pri cerkvi. Znanci od tu in onstran državne meje se pozdravljajo in modrujejo o minulih in bodočih časih . . .

Hribovec žari obraz od zadovoljnosti, da se je tiha planinska vsakdanjost po dolgem času spremenila zopet v 2dnevni žegnanski dirindaj. Planine so vendar prišle spet do veljave!

Trenutno je vsa pozornost usmerjena na dva možakarja, ki se tajinstveno stiskata v senco ob cerkvenem zidu. »Škorpijoni, škorpijoni!« kličeta z raskavim glasom, držeč v rokah culo s škatljami iz lipovega lesa. Očividno stvar za domačine ni nikaka novost, kajti razvije se kupčija, kot bi se prodajal vsakdanji kruh. Za tujca je to vsekakor senzacija posebne vrste, kajti prodaja pravih pravcatih škorpijonov ni karsibodi! Radoveden se končno približam prodajalcema, da si ogledam to prečudno »menažerijo«. Možakarja se rada zapleteta z menoj v razgovor.

— Kako pa ste prišli do prodaje škorpijonov?

= O, to je že stara reč! Že moj dedek in oče sta prodajala škorpijone po cerkvenih shodih, zdaj pa že jaz 30 let hodim na žegnanje; pred leti mi je še brat pomagal, zdaj pa imam drugega pomagača, Lojzeka Kopa, ki sem ga naučil loviti te živali.

— Zakaj pa jih ljudje kupujejo?

= To je že stara navada, ker je to najboljše **zdravilo** za ljudi in živali! Pa poceni je tudi! Eno škatljo s 5 škorpijoni za 5 Din imate dovolj za celo leto! Velika škatlja s 7 škorpijoni pa stane 1 šiling. Oni iz Nemčkega kupujejo rajši velike škatlje.

— Kako pa se pripravi potem čudodelno zdravilo?

= Eh, ni taka reč napraviti »arcnije«! Lasko olje, žganje ali maslo je najbolj pripravno za mazilo. Žive škorpijone je treba vreči noter, da spustijo noter svoj »gift«. To je potem za trganje, za opekline in za živino, če se preobje detelje ali če imajo svinje rdečico.

— Kako pa jih lovite, ko so strupeni?

= Kar z roko ga primem za rep, da me ne more pičiti z repom. Le poglejte! Tako lazi pod kamenjem, kjer je skrit podnevi. Grem jih lovit zjutraj na gotov prostor med skalovjem nad Dravo. Povsod jih ni, jaz pa imam že star prostor, kjer sem jih včasih nabral po 8000—10.000. Najboljša kupčija je bila pred vojno, sedaj je vedno slabše in zadostuje za Binkošti 200 do 300 škorpijonov.

— Ali je še mnogo škorpijonov?

= Od Selnice do Marenberga ne vem za nobenega, na Pohorju pa škorpijonov ne lovijo in sploh ne vem, če so tudi tam. Jaz in moj pomagač bova že ostala pri tem poslu, dokler se še bo dalo kaj prodati. Prodaja pa se samo maja in junija, ko so škorpijoni še najbolj sveži. Pozneje nimajo več prave moči!

— Kje pa prodajate škorpijone?

= Samo pri Sv. Duhu, pri Sv. Pongraciju in Sv. Janezu na Radlu. Nemci iz sosednje Avstrije jih največ pokupijo. Nemcev pa že malo prihaja, zato je kupčija vedno bolj slaba.

— Torej malo zaslužite?

= Slaba je, slaba! Sem kočar pri Kozjeku v Sv. Ožbaltu in moram odslužiti stanovanje. Bil sem drvar, a zdaj je pri kraju z lesno trgovino, zato že eno leto nimam pravega zaslužka. Kar bodo vrgli škorpijoni, bo vsaj za obleko. Malo pomagano bo pa le meni, z zdravilnimi škorpijoni pa ljudem . . .

Prišla je stara ženica iz lučanske strani in kupila dve škatlji. Škorpijonar je vesel pobasal skromni zaslužek in je odkrevsal na kozarec vina . . .

Nemška zračna ladja Do X na müggeljškem jezeru

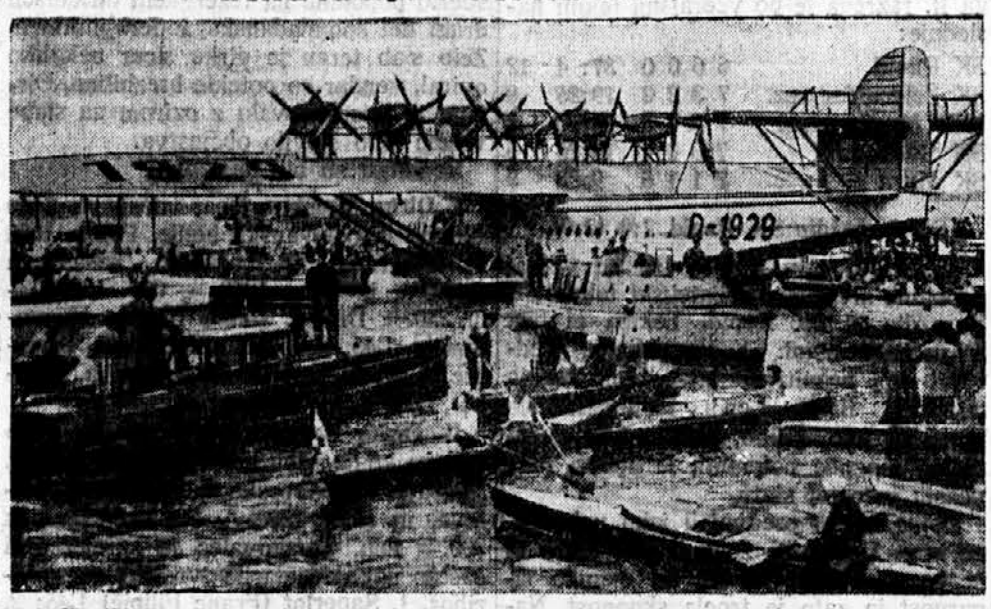

pri Berlinu po srečni vrnitvi s prekooceanskega poleta. Zgraditelj in voditelj te zračne ladje je dr. Dornier.

Dva manjša lokala

za pisarno v centru mesta iščemo. Ponudbe na upravo „Večernika" pod „Pisarna".

Štampilje T. SOKLIČ Maribor Aleksandrova 43

zastopniki se sprejmejo

Sova

najpreglednejša kartoteka

Soklič, Maribor Tel. 2510

100

Prvovrstno vino
od 5 litrov naprej pri Lahu, Sv. Peter, tik avtobusne postaje. 1734

Iščem mesto skladiščnika
ali sluge. Položim kavcijo Din 20.000. Naslov v upravi Večernika. 1753

Gospoda
sprejmem kot sostanovalca. Židovska ulica 12/I. 1752

Malo lepo opremljeno sobo
oddam takoj. Vrazova ulica 6, pritličje levo. 1754

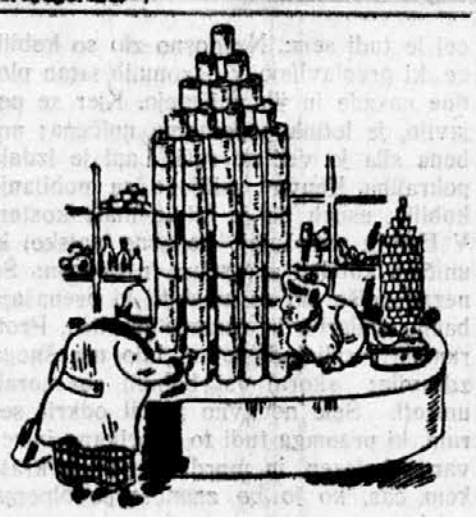

»Prosim, dajte mi to škatlico...«

Ljubljanski velesejem

Vsak obrtnik, ki mu je razvoj in napredek njegove stroke pri srcu, naj si ogleda letošnji XII. Ljubljanski velesejem od 4.—13. junija. Tu bo našel sredstva in pota, po katerih se more dvigniti. Spoznava izdelke, primerja jih s svojimi, vidi boljše izdelano, finejšo opremo itd. Na mestu samem se prepriča o okusu in željah interesentov, vidi, kako konkurenca ustreza željam, a sam zaostaja nezaposlen. Sam bi bil kriv, če bi takih opazovanj ne umel izrabiti v svoj prid in se na podlagi opazovanja ne izpopolnil. Ni zadosti posvetiti se obrti, ni zadosti postaviti izdelke na trg. Dober obrtnik skuša svoje podjetje izpopolniti, svoje izdelke vedno bolj izboljšati, da dobi glas in mu konkurenca ne more ogrožati obstanka. Najboljša šola za spoznavanje hib in za spoznanje potrebe izpopolnitve je vzorčni velesejem. Poleg tega bo videl na velesejmu vsakovrstne stroje in orodje, najnovejše izume moderne tehnike. Z nabavo takih strojev si vsak obrtnik olajša delo in doseže izdatne prihranke na času in denarju.

Razstava poljedelskih strojev in orodja. Letošnja razstava strojev na velesejmu bo zelo bogata. Razstavljeni bodo vsakovrstni stroji, od preprostega do najbolj dragega in za vse vrste gospodarstva. Bo velika izbira poljedelskega orodja in strojev za mlekarstvo. Večina strojev bo v obratu. Razstave se udeležijo domače tvrdke in one iz inozemstva, zlasti Češkoslovaške, Avstrije, Nemčije, Ogrske, Francije, Amerike, Švedske in Danske. Poljedelske stroje, poljedelsko orodje, male bencinske motorje za pogon strojev, stroje za mlekarstvo razstavi veliko število tvrdk. Vsak lastnik velesejmske legitimacije, ki stane 30 Din, ima pravico do polovične vožnje po železnici. Naročite legitimacije pri razprodajalcih ali direktno pri velesejmskem uradu v Ljubljani. Dopisnica zadostuje. Zamorete pa kupiti tudi navadno vstopnico za enkratni vstop po 10 Din. Kmetovalce opozarjamo, da bodo razstavljeni na velesejmu najrazličnejši predmeti. Naj omenimo samo še zvonove, gasilsko orodje, jermenarske izdelke, verige, različne vozove, bicikle, obleke, čevlje, sirarske izdelke, plemensko perutnino, domače zajce itd.

Pristopajte k „Vodnikovi družbi"!

Predno greš na potovanje ne pozabi **kupiti si**

Krasno izbiro po najnižjih cenah ima

KNJIGARNA IN PAPIRNICA
TISKOVNE ZADRUGE
MARIBOR, ALEKSANDROVA CESTA 13

nalivno pero!

Izdaja Konzorcij »Jutra« v Ljubljani; zastopnik izdatelja in urednik: JOSIP FR. KNAFLIČ v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru